

Posudek konzultanta
na rigorózní práci Mgr. Petra Doležala

Trestněprávní úprava drogových deliktů

I. Rigorózní práce o rozsahu 142 stran textu je zasvěcenou trestněprávní studií věnovanou fenoménu drogové kriminality. Téma rigorózní práce je nepochybně aktuální. Zvyšování spotřeby drog, šíření nedovoleného nakládání s nimi včetně organizovaného zločinu, zneužívání drog ve společnosti a negativní zdravotní, sociální, sociologické a kriminologické souvislosti představují jeden ze současných globálních problémů lidstva. Drogový problém se neomezuje jen na území jedné země, ale objevuje se v různých zemích a každá země je konfrontována s identickými otázkami. Otázky a problémy související s drogami mají multidimensionální povahu. Jedním z aspektů drogového problému je i právní regulace tzv. drogové kriminality a otázka jak postihovat pachatele tzv. drogových trestných činů, zejména jsou-li zároveň na droze závislí.

Lze jen souhlasit s názorem doktoranda (str. 145), že neexistuje ideální a jednoduchý způsob řešení drogového problému, nemají ho ani v liberálním Nizozemí ani v represivních Spojených státech amerických. Je nutné se smířit s faktem, že drogy nelze porazit, lze se jim však úspěšně bránit. Protože drogový problém nelze nikdy s konečnou platností vyřešit, měl by být reálným cílem každé protidrogové politiky co nejmenší počet lidí závislých na drogách a co nejmenší počet lidí zneužívajících návykové látky.

Za cíl své práce si doktorand vytkl teoretický rozbor současné trestněprávní úpravy drogových deliktů se zvláštním zaměřením na trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. včetně zhodnocení novely trestního zákona provedené zákonem č. 112/1998 Sb. Jeho cílem bylo dále poukázat na cesty omezování drogového problému (str. 7-8). Podle mého názoru se doktorandovi podařilo stanoveného cíle dosáhnout a rigorózní práce je vypracována na velmi pěkné odborné i literární úrovni.

Rigorózní práce Mgr. Petra Doležala po úvodu, ve kterém vymezuje předmět svého zkoumání, popisuje obecné pojmoslovné otázky (drogové spektrum, drogová kriminalita etc.) a uvádí sociologické a kriminologické souvislosti drogového problému, podává přehled mezinárodních závazků v oblasti nakládání s omamnými a psychotropními látkami včetně zapojení České

republiky do mezinárodního úsilí o omezování distribuce drob. Následuje rozbor platné právní úpravy tzv. drogových trestných činů obsažených ve čtvrté hlavě zvláštní části trestního zákona (kapitola třetí). Obsahem čtvrté kapitoly je rozbor trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a tr. zák. včetně zhodnocení novely trestního zákona provedené zákonem č. 112/1998 Sb. Závěr rigorózní práce tvoří kapitola pátá, orientovaná kriminologicky a pojednávající o trestné činnosti spojené s drogami, a kapitola šestá, která nastiňuje právní úpravu ve vybraných státech (země EU, USA etc.). V závěru autor stručně rekapituluje poznatky, ke kterým dospěl, a uvádí náměty de lege ferenda.

Výklad je přehledně a jasně strukturován a umožňuje čtenáři dobrou orientaci.

Rigorozant zpracoval práci na podkladě širokého okruhu odborných literárních pramenů. V dostatečné míře a správně používá i judikaturu.

Obsahem rigorózní práce je také dvojjazyčné resume v anglickém jazyce a německém jazyce a patnáct příloh, z nichž čtrnáct jsou statistiky vztahující se k trestnému činu podle § 187a tr. zák. a patnáctá příloha obsahuje orientační hodnoty odpovídající znění ustanovení § 187a tr. zák. nejčastěji se vyskytujících omamných a psychotropních látek. Přílohy samozřejmě práci zhodnocují. U patnácté přílohy však chybí pramen, odkud autor čerpal ony orientační hodnoty drogy v množství „větším než malém“, resp. ve „větším rozsahu“.

Jazyk autora je zpravidla barvitý a bohatý, vyjadřuje se právnicky čistě, stručně, jasně. Jeho styl je kultivovaný. V důsledku toho je práce čtivá a obecně srozumitelná. Práce je orientována trestněprávně, přičemž autor vhodně doplňuje juristický výklad kriminologickými souvislostmi (zejména pokud jde o otázku tzv. legalizace drog nebo volbu strategie drogové politiky).

II. Těžiště trestněprávní části rigorózní práce představují kapitoly třetí a čtvrtá. Obsahují důkladný rozbor čtyř tzv. drogových deliktů, a to trestných činů nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 tr. zák., § 187a tr. zák. a § 188 tr. zák. a šíření toxikomanie podle § 188a tr. zák. V této spojitosti se zabývá také možnostmi souběhu trestných činů, například jednočinného souběhu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 tr. zák. s tímž trestným činem podle § 187a tr. zák. (str. 54-55 práce). Bylo by vhodné, kdyby autor uvedl svůj názor na možnost jednočinného souběhu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 se stejnojmenným trestným činem podle § 188 tr. zák. Tento souběh se

v praxi zpravidla nepřipouští s ohledem na názor vyjádřený v rozhodnutí publikovaném pod č. 19/2004 Sb. rozh. tr. s tím, že trestný čin podle § 188 tr. zák. je v poměru subsidiarity vylučujícím jednočinný souběh. Věc však podle mého názoru není tak jednoznačná, jak se zpravidla uvádí. K této otázce bude vhodné se vyjádřit při ústní obhajobě.

Zvýšenou pozornost autor věnoval důkladnému rozboru ustanovení § 187a tr. zák. Snaží se postihnout především nešťastnou legislativní úpravu, která přinesla nejednotně pojímaný termín „množství větší než malé“ (drogy). Ze znění zákona není zcela zřejmé, na jakou okolnost je vázáno uvedené množství omamné nebo psychotropní látky. Množství větší než malé může být chápáno v různém smyslu a autor všechny kontexty tohoto pojmu uvádí. Dospívá k závěru, který ostatně sdílí i konzultant, že beze změny právní úpravy, která by přímo v zákoně uvedla jednotné kritérium, je aplikace tohoto ustanovení obtížná. Vždy je ovšem třeba přistupovat ke každé kauze individuálně, nikoliv pomocí nějakých orientačních tabulek či vzorců, které nemají právní závaznost.

V závěru autor sumarizuje poznatky, ke kterým dospěl, a uvádí i náměty de lege ferenda. Autor souhrnně pléduje proti tzv. legalizaci drog, doporučuje zkvalitnění trestněprávní legislativy a vůči pachatelům trestného činu podle § 187a tr. zák. širší využívání alternativních trestů či opatření. Úspěšné dobrovolné protitoxikomanické léčení doporučuje zohlednit jako důvod upuštění od potrestání.

III. Rigorózní práci Mgr. Petra Doležala považuji za plně způsobilý podklad pro ústní obhajobu. Autorka provedla důkladný trestněprávní rozbor daného tématu, prokázala bezpečnou znalost praxe i schopnost teoretického zobecnění. Při ústní obhajobě doporučuji, aby se autor vyjádřil k podnětům vyplývajícím z tohoto posudku a dále k otázce: Právní úprava drogových deliktů de lege lata a de lege ferenda.

V Praze 24. února 2007

Doc. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,
konzultant